

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Uudistuva ja kestävä Suomi

Virkamiespuheenvuoro

8.12.2022

Mikä on virkamiespuheenvuoro?

- Tulevan eduskuntavaalikauden näkymät, ongelmat ja mahdollisuudet taloudessa ja julkisessa hallinnossa
- Valtiovarainministeriön virkakunnan arvioita talous- ja hallintopolitiikkaan liittyen
- Yhteiskunnallisen keskustelun ja päätöksenteon tueksi

VM turvaa tulevaa

- Ministeriön strategian mukaisesti haluamme varmistaa, että Suomi on vakaa ja kestävä yhteiskunta seuraavillekin sukupolville.
- Hyvin toimivana demokratiana, innovatiivisena taloutena ja mahdollisuuksien tasa-arvon maana Suomella on monessa suhteessa edellytykset olla erittäin hyvinvoiva yhteiskunta.
- Pitkäaikainen talouskehityksen ja julkisen talouden heikkous asettaa suomalaiset päätöksentekijät vaikeiden valintojen eteen.

Tavoitteena nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnin turvaaminen

- Ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjumiseksi maailmantalouden rakenteet on uudistettava nopeasti ympäristön kannalta kestävämmiksi.
- On välttämätöntä vauhdittaa kestävää kasvua ja vihreää siirtymää kunnianhimoisilla rakenteellisilla uudistuksilla ja tarkkaan harkituilla kasvupanostuksilla, mutta julkisen talouden vahvistamisessa keskeinen rooli on veronkiristyksillä ja menosäästöillä.
- Julkisen talouden kestävyys turvaaminen osaltaan mahdollistaa vihreän siirtymän edistämiseksi vaadittavat investoinnit ja tuleviin kriiseihin varautumisen.

Ratkaisuvaihtoehtojen valmistelu jatkuu

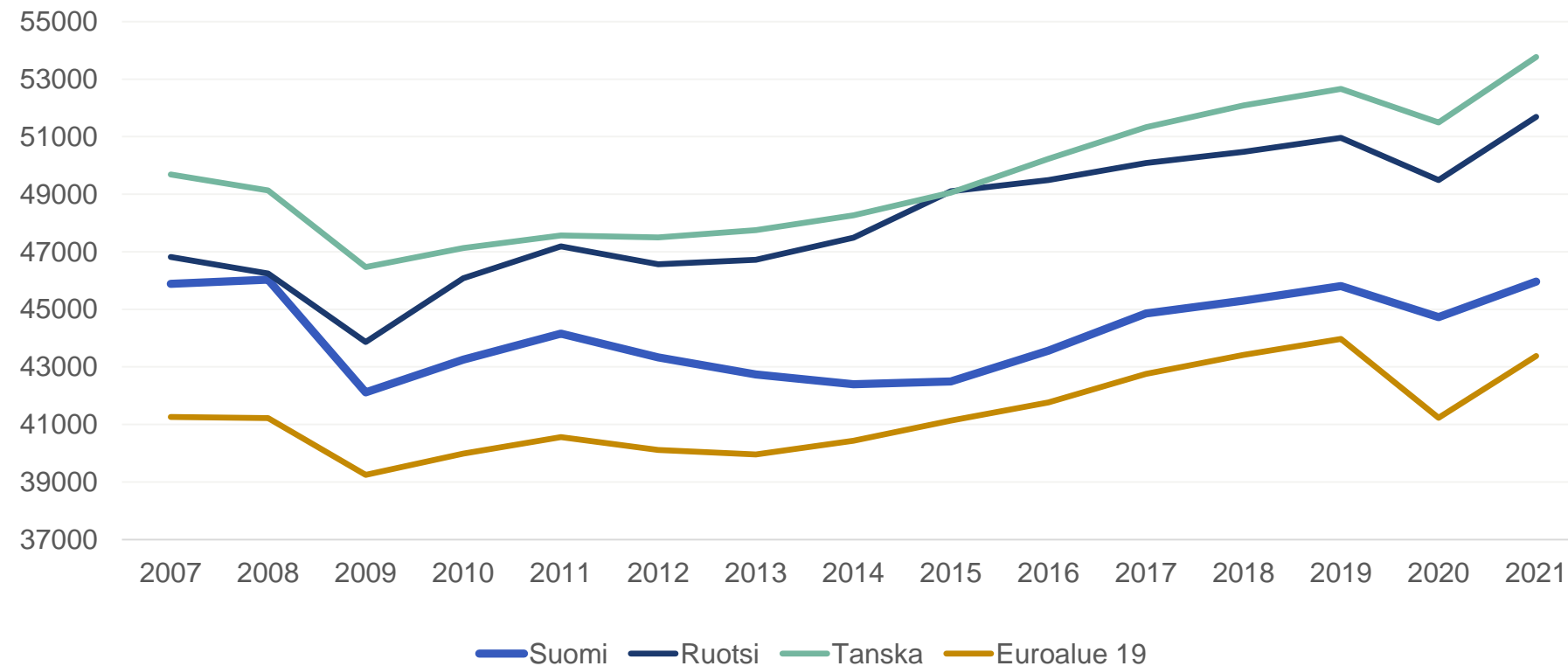
- Virkamiespuheenvuoroon liittyvä työ konkreettisten vaihtoehtojen tarjoamiseksi jatkuu yhteistyössä.
- Helmikuussa 2023 julkaistavat VM:n **meno- ja rakennekartoitus + verokartoitus** tarjoavat konkreettisia vaihtoehtoja julkista taloutta vahvistaviksi uudistuksiksi.
- Asetettava poikkihallinnollinen **kasvutyöryhmä** selvittää ja konkretisoi keinoja kestävän kasvun vauhdittamiseksi.
- Vuoropuhelu tutkijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa jatkuu.

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame from the bottom and sides towards the top right, creating a sense of movement and depth.

Työllisyyden, tuottavuuden ja julkisen talouden vahvistaminen

Taloukasvussa Suomi on jäänyt jälke

BKT:n määrä henkeä kohti, vuoden 2015 Yhdysvaltain dollaria, ostovoimakorjattu

Kun kasvun heikkous on pitkäaikaista, tarvitaan uudistuksia

- Etusijalle sellaiset, joiden vaikutuksia voidaan luotettavasti arvioida etukäteen
- Työllisyys: työvoiman kotimainen tarjonta, maahanmuutto ja työkyky
- Tuottavuutta ja työllisyyttä tukevia uudistuksia tarvitaan monella saralla
- Julkiset T&K-panostukset, jotka tehdään tehokkaasti koko taloutta hyödyttäen

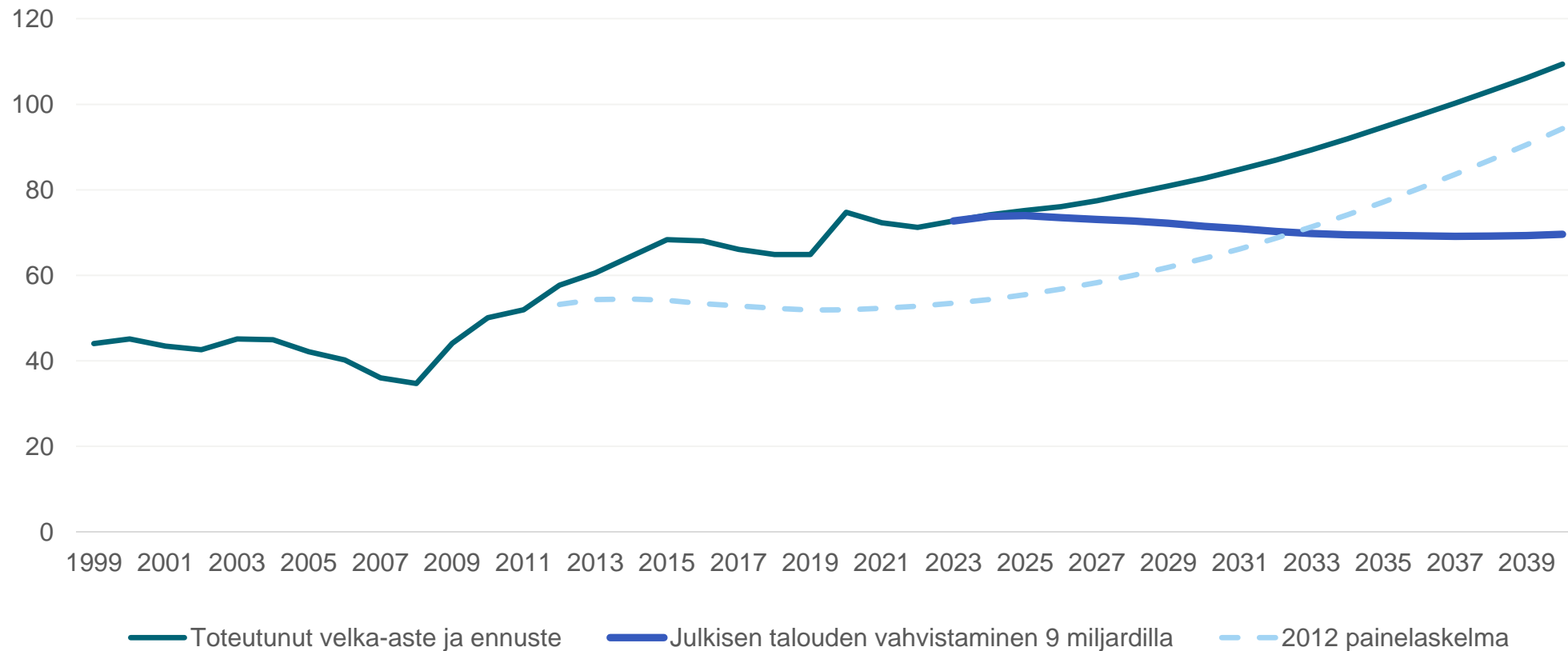

Julkisen talouden vahvistamisen

- Julkisen talouden kestävyyttä vahvistavia päätöksiä on tehty, mutta lisää tarvitaan. Umpikujan uhka on todellinen.
- Julkista taloutta on syytä vahvistaa nopeasti vaikuttavilla toimilla
  - yhteensä 6 mrd. verran tulevalla eduskuntavaalikaudella ja
  - yhteensä 3 mrd. verran sitä seuraavalla vaalikaudella.
- Seurauksena
  - julkisen talouden alijäämä poistuu
  - velkasuhteen kasvu pysähtyy 70 prosentin tuntumaan
  - kestävyysvaje on lähes korjattu.

Ehdotettu julkisen talouden vahvistaminen vakauttaa velkasuhteen

Julkinen velka, % suhteessa BKT:hen

Meno- ja verosopeutusta ei voida välttää

- Talouskasvua vauhdittavat toimet auttavat, mutta suurin osa julkisen talouden vahvistamisesta jää hoidettavaksi menosäästöillä ja veronkorotuksilla.
- Suomen verraten korkean kokonaisveroasteen ennustetaan laskevan ilman uusia päätöksiä.
  - Verojen korotukset on syytä kohdistaa vähiten haitallisiin veroihin.
- VM julkaisee meno- ja rakennekartoituksen sekä verokartoituksen helmikuussa.

Ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjumiseksi talouden rakenteita on uudistettava nopeasti

- Ilmastonmuutos ja luontokato uhkaavat nykyistä elämänmuotoamme.
- Strategian on syytä tukea samalla talouskasvua ja julkista taloutta.
- On tärkeää käyttää kustannustehokkaita ohjauskeinoja.
  - Ilmastopolitiikassa etenkin päästöjen hinnoittelu mutta myös tukipanostukset ja nieluista huolehtiminen

**Julkista hallintoa on
uudistettava pitkäjänteisesti**

Hyvä hallinto kuuntelee kansalaisia ja rakentaa toimivia palveluita jokaiselle

- Julkisen hallinnon ja palveluiden on toimittava entistä yhtenäisemmin ja ihmiskeskeisemmin, ja niitä on johdettava poikkihallinnollisesti. Se tarkoittaa tavoitteellista yhden luukun periaatetta ja uudenlaista yhteistyötä valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Palvelu- ja toimitilaverkon uudistaminen kestää koko 2020-luvun.
- Julkiset hankinnat ovat lähes 50 miljardia euroa. Niitä uudistamalla on mahdollisuus lisätä yritysten kilpailua, saada aikaan kustannussäästöjä ja edistää yhteiskunnallisia vaikutuksia.
- Luottamus ja kansalaisten osallisuus ovat kansalaisyhteiskunnan kivijalka. Kriisiaikoina julkista johtamista on vahvistettava ja kansalaisten turvallisuuden tunnetta parannettava esimerkiksi kansalaisdialogeilla.

Hyvinvointialueiden toiminta vakautettava, kuntien eriytymisen hallinta edellyttää uutta ajattelua

- Sosiaali- ja terveystalveluiden ja pelastustoimen järjestäminen siirtyy hyvinvointialueille ensi vuoden alussa. Sen jälkeen tärkeintä on vakauttaa hyvinvointialueiden toiminta sekä tukea valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden toimivan yhteistyön ja luottamuksen syntymistä.
- Palvelujen turvaaminen ja kustannusten kasvun hillintä edellyttävät hyvinvointialueilta määrätietoista uudistamista alusta alkaen.
- Kuntien eriytyminen ja tehtävien lisääntyminen haastavat yhdenvertaisten palvelujen järjestämisen. Tämä kyseenalaistaa mahdollisuuden jatkaa kuntapolitiikkaa ajattelulla, jossa kaikki kunnat hoitavat samoja tehtäviä.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävien ja velvoitteiden lisäämiseen tulee suhtautua pidättyväisesti sekä rahoituksen että erityisesti työvoiman riittävyyden vuoksi.

Ihmiskeskeiset digitaaliset julkiset palvelut varmistavat hyvän hallinnon toteutumisen

- Ihmiskeskeisellä palvelukehittämisellä luodaan sujuvia, automaattisia digitaalisia palveluita.
- Julkisen hallinnon digitalisaatio edellyttää yhteentoimivuutta edistäviä uudistuksia. Hyödyt saadaan automaatiosta.
- Liian tiukka tietosuojalainsäädäntö voi vaikeuttaa markkinoiden ja viranomaisten toimintaa. Tietosuojalainsäädännön tulkinnat tulee saada selkeämmäksi ja mahdollistamaan modernien teknologioiden hyödyntäminen turvallisesti.
- Huoltovarmuuden parantamiseksi tarvitaan kyberturvallisuuden vahvistamista.
- Digitalisaation täysimittainen hyödyntäminen edellyttää poikkihallinnollista johtamista, mikä vahvistaa myös digitalisaation edelläkävijyyttä.

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame from the bottom and sides, creating a sense of movement and depth. The lines are smooth and vary in curvature, some appearing as gentle arcs while others are more pronounced curves.

Kriisit pakottavat EU:n uudistumaan

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on muuttanut maailmanpolitiikan ja -talouden suuntaa

- EU pysynyt yhtenäisenä kriisissä

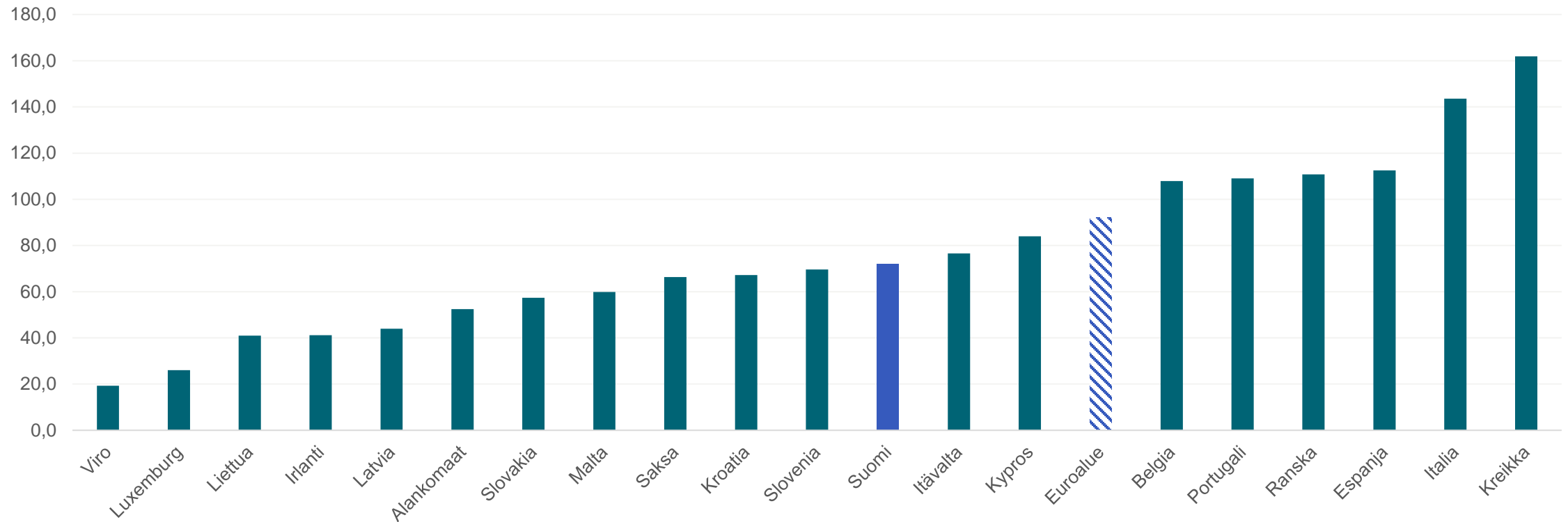

EU:n löydettävä oma polkunsä aikaisempaa geopoliittisemmässä maailmassa

- Sota on entisestään kiihdyttänyt rahoitusmarkkinakriisin jälkeen alkanutta suurten talousalueiden ja maiden välistä kilpailua strategisesti tärkeillä aloilla sekä raaka-aineissa.
- Eroavuuksia EU-maiden näkemyksissä on tasoittanut kaikkien jäsenmaiden tarve vihreän siirtymän ja digitalisaation edistämiseen sekä Venäjä-riippuvuuden vähentämiseen-
  - Suuret investointitarpeet on tunnistettu jokaisessa jäsenmaassa.
- Tarve integraation syventämiselle yhteisten suurien ongelmien ratkaisussa on ilmeinen.
  - Integraatio syvenee, mikäli EU välttää rivejä repivimmät talouspoliittiset erimielisyydet.
  - Integraation edetessä on syytä varmistaa, että EU:n identiteettiin ja demokraattiseen tilivelvollisuuteen liittyvät haasteet kyetään ratkaisemaan.
- Euroopan unionin kasvava merkitys edellyttää Suomelta kykyä olla mukana rakentamassa tulevaa kehitystä ja myötävaikuttaa Suomen kannalta turvallisuutta ja kriisinsietokykyä parantavien aloitteiden toteutumiseen.

Yhteinen näkemys löydettävä myös talouspolitiikan koordinaatiossa – velkakestävyys oltava keskiössä finanssipolitiikan sääntöjä uudistettaessa

Julkisyhteisöjen velka suhteessa BKT:hen euromaissa vuonna 2023, %

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

VM.FI/VIRKAMIESPUHEENVUORO
#VIRKAMIESPUHEENVUORO